

Opetushallitus
kirjaamo@oph.fi

LAUSUNTO 19.9.2014 LUONNOKSESTA PERUS- JA LISÄOPETUKSEN OPETUS- SUUNNITELMAN PERUSTEIKSI

Opetustoimen asiantuntijat, Opsia ry kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto luonnoksesta perus- ja lisäopetuksen opetussuunnitelman perusteiksi.

Opsia ry:n hallitus pyysi kommentteja jäsenistöltään alla olevien tukikysymysten mukaisesti lausuntoa varten.

Kysymykset:

1. Opetushallitus antaa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet joulukuussa 2014. Tämä perusteasiakirja on valtakunnallinen määräys, jonka mukaisesti paikallinen opetussuunnitelma valmistellaan. Opetussuunnitelman perusteet jakaantuvat normiosaan ja tukimateriaaliin.

Mikä on mielestäsi kunnallisen opetussuunnitelman rooli/merkitys suhteessa perusteasiakirjaan?

2. Luonnoksessa on päälukujen lopussa tehtäväksi anto kunnille: ”Paikallisesti päätettävät asiat”. Mitä mieltä olet näistä ”toimeksiannoista/ohjeista” koulutuksen järjestäjälle?

3. Luonnoksen luvuissa 1-12 on kuvattu opetussuunnitelman yleiset asiat, tausta ja perusteet.

Mitä näistä luvuista haluaisit muuttaa tai korostaa? Kirjoita mielellään konkreettiset ehdotukset.

Lausuntonaan Opsia ry toteaa:

Koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelma

Perus- ja lisäopetuksen opetussuunnitelman perusteet on laaja asiakirja. Sen saattaminen paikalliseksi, koulutuksen järjestäjän hyväksymäksi opetussuunnitelmaksi on haastava ja monipolvinen prosessi. Tämä, jo useimmissa kunnissa/alueilla käynnistynyt prosessi, on äärettömän tärkeä.

Opsia ry haluaa muistuttaa, että koulutuksen järjestäjille tulee osoittaa riittävästi resursseja ja ohjausta mm. täydennyskoulutuksen muodossa näiden paikallisten prosessien menestyksekkääseen läpiviemiseen. Näin voidaa taata, että paikallinen erityisyys ja omaleimaisuus säilyvät.

suus korostuu oikealla tavalla. Samalla taataan koko kunnan opetustoimen ja koulujen sitoutuminen uuden opetussuunnitelman linjauksiin.

Perusteiden tulisi antaa tilaa paikalliselle opetuksen kehittämislle ja paikallisille ominaispiireille, kuten aiemminkin. Sen tulee antaa oikeutta opetushenkilöstön ja opetustoimen johdon professionaalisuudelle.

Viime vuosien kansainvälisten vertailujen mukaan korkeatasoinen osaaminen ja professionalisuus on suomalaisen peruskoulun menestystekijä ja vahvuus.

Paikallisesti päätettävät asiat

Opsia ry pitää hyvänä, että Opetushallitus selvästi määrää ne asiat joista koulutuksen järjestäjän tulee erityisesti päättää. Paikallisesti päätettävien asioiden luettelot antavat toivotua ohjenuoraa oman opetussuunnitelman tekemiseen. Opsia toivoo kuitenkin, että vielä Opetussuunnitelman perusteiden viimeistelyvaiheessa tarkasteltaisiin kriittisesti paikallisesti päätettävien asioiden määrää. Ovatko kaikki todella tarpeen? Koko perusteasiakirjan haltuunotto ja ymmärtäminen edellyttää pitkällistä paikallista perehtymistä. Paikalliset asiat tulee kuvata mahdollisimman tiivistetysti, jotta koko asiakirja pysyy käytännön työkaluna opettajille. Usein kunnissa tehdään kuntakohtainen osuus ja tämän lisäksi koulukohtaiset osuudet.

Kohti laaja-alaista osaamista

Opetussuunnitelman perusteluonnoksessa opetuksen sijaan fokus on oppimisessa, jonka myötä opettajan rooli muuttuu oppimisen ohjaajaksi. Laaja-alainen osaaminen seitsemine osa-alueineen luo hyvän pohjan opetuksen uudistamiselle. Oppimiskäsityksen muutos vaikuttaa koulujen toimintakulttuuriin ja tukee tulevaisuuden osaamisalueiden kehittymistä. Opsia pitää tätä suuntausta hyvänä.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan yhteistyö

Aamu- ja iltapäivätoiminta on laajentunut sen kymmenvuotisen taipaleen aikana käsittämään hyvin suuren osan eka- ja tokaluokkalaisista. Vaikka kyseinen toiminta ei suoraan kuulu opetussuunnitelman perusteisiin, niin Opsia ry esittää, että paikallisesti päätettäviin asioihin, luvun 5.5. loppuun, lisättäisiin maininta:

”Suunnitelmaa laadittaessa tulee huolehtia siitä, että perusopetuksen sekä aamu- ja iltapäivätoiminnan suunnitelmat tukevat toisiaan niin, että lapsen eheän koulupäivän kokonaisuus toteutuu parhaalla mahdollisella tavalla”.

Käsitteiden johdonmukaisuus ja oikeellisuus

Opsia ry pitää tärkeänä, että Opetussuunnitelman perusteiden laatimisen viimevaiheessa kiinnitetään erityisesti huomiota käytettyjen käsitteiden oikeellisuuteen sekä keskinäiseen

16.10.2014

loogisuuteen opetussuunnitelman eri osien ja lukujen kesken. Ovatko esimerkiksi koulun toimintakulttuuri ja koulun toimintakäytäntö sama vai eri asia?

Koulun toimintakulttuuri-käsite on haasteellinen. Sitä ei tunneta kansainvälisesti ja sen kääntäminen sellaisenaan saattaa aiheuttaa sekaannuksia. Olisiko syytä vielä harkita sen korvaamista esimerkiksi käsitteellä ”koulukulttuuri”?

Oppimistulosten arvioinnin yhteydessä sivulla 39 puhutaan arviointikulttuurista, joka saattaa olla siinä yhteydessä liian abstrakti käsite. Se voisi korvata ”arviointitoiminnalla” tai lyhyesti ”arviointiperiaatteilla”.

Lisäopetuksen opetussuunnitelman luonnos:

Opsia näkee hyvänä, että lisäopetuksen opetussuunnitelman luonnoksessa korostuu oppilaanohjaus. Laadukkaalla oppilaanohjauksella, oppimaan oppimisen taitojen omaksumiselle, oman osaamisen tunnistamisella on tärkeä rooli koko perusopetuksen ja lisäopetuksen ajan ja näiden asioiden kehittämisen on enemmän merkitystä kuin oppivelvollisuuden nostamisella.

Sivistystoimen johto paljon vartijana

Nyt esillä oleva perus- ja lisäopetuksen perusteluonnos suuntaa suomalaista koulutusta kohti tulevien vuosikymmenien haasteita. Opetussuunnitelman perusteiden pohjalta laadittava koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelma operationaalistaa sen kuntien ja koulujen arjen toiminnaksi huomisen aikuisen ja koko suomalaisen yhteiskunnan hyväksi.

Opetus- ja sivistystoimen asiantuntijat haluaa painottaa erityisesti sivistystoimen johdon merkitystä. Kunnat ja niiden toimijat tarvitsevat Opetushallituksen vankan tuen omien prosessiensa eteenpäin viemiseksi. Panostusta tarvitaan vielä opetussuunnitelman perusteiden julkaisemisen jälkeenkin.

Opsia ry

Helsingissä 15.10.2014

Vantaalla 15.10.2014

Barbro Högström
Hallituksen jäsen

Virpi Lehmusvaara
hallituksen jäsen